

מכתב כללי מכ"ק אדמו"ר שליט"א

(תרגום חופשי מאידיש)

ב"ה, יום שלישי שהוכפל בו כי טוב,
 פ' ויהי ביום השמיני
 י"א ניסן, נשיא לבני אשר ה'תנש"א,
 ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
 בכל מקום שהם
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך לנאמר באיגרות הקודמות, על כך שייחודה של שנה זו – שנה של "הי' תהא שנת אראנו נפלאות" – בא בהדרגה רבה יותר בחודש ניסן, מאחר שהניסים וניסי-הניסים (ניסן) מופיעים אז באופן של נפלאות, ויותר מזה – אראנו (נפלאות) – מתאים ביותר אפוא לעמוד על נקודה נוספת בייחודה של שנה זו ושייכותה לחודש ניסן:

כבר בתחילת השנה צויין כמה פעמים, ששנה זו מצטיינת ב"קדושה משולשת". כלומר, רבים מענייני הקדושה של השנה הזאת מופיעים שלוש פעמים באופן של "חזקה" ("בתלתא זימני הוי חזקה").

יום שלישי שהוכפל בו כי טוב: פרש"י עה"פ בראשית א, ז (מכ"ר פ"ד, ו). וראה בהנסמן במכתב כ"ה אדר שנה זו הערה ד"ה זה.

פ' ויהי ביום השמיני: ראה להלן בהמכתב. וראה הערות למכתב י"א ניסן ה'תשמ"ה בתחלתו (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים – קה"ת תשמ"ו ואילך – ע' תשסז).

י"א ניסן, נשיא לבני אשר: ראה שו"ע אדה"ז או"ח הל' פסח סתכ"ט ס"ט: בא' בניסן התחילו הנשיאים להקריב את קרבניהם לחנוכת המזבח נשיא אחד ליום עד י"ג בניסן, וכל נשיא ביום שהקריב קרבנו הי' יום טוב שלו כו'. ושם סט"ו: נוהגין מר"ח ואילך לקרות פ' הנשיא שהקריבו בו ביום כו'. והקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל מכל האומות – במדב"ר פי"ד, יו"ד. וראה ד"ה ביום עשתי עשר יום ד"א ניסן ה'תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ג ע' צט ואילך). – וראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' שצג"שכה. שם ע' חיט.

נשיא לבני אשר: ש"הוא יתן מעדני מלך" (ויחי מט, כ) – ר"ת מוח לב כבד (על הסדר דמוח שליט על הלב) – ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח"ב קנג, א. וש"נ.

באיגרות הקודמות: דכ"ה אדר ואור ליום ה' ניסן שנה זו. – ולהעיר שמכתב הנוכחי הוא מכתב השלישי שנכתב השתא בקשר לחה"פ הבע"ל.

צויין כמה פעמים: ראה בארוכה מכתבים כלליים לר"ה שנה זו (דמוצש"ק ח"י אלול, מוצש"ק כ"ה אלול וג' סליחות – ה'תש"נ: וא"ו תשרי ה'תנש"א).

בתלתא זימני הוי חזקה: ב"מ קו, ריש ע"ב. וראה גם יבמות (סד, ב) ובירושלמי שם (פ"ו ה"ו). סנהדרין פא, ב.

השנה החלה מיד ב"חזקה" של שלושה ימי קדושה רצופים (כאשר שני ימי ראש-השנה, ה"ראש" של השנה, הובילו מיד אל יום השבת-קודש); אחר-כך נשנתה "חזקה" זו (בחזון-לארץ) פעמיים נוספות בחודש תשרי (בימים הראשונים והאחרונים של חג הסוכות). כך שבמשך חודש תשרי (החודש הכללי) היתה "חזקה" בתוך "חזקה".

לאחר מכן חזרה תופעה זו על עצמה ב"ראש השנה לחסידות" – חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, י"ט-כ כסלו – וכן בימי השמחה של פורים.

משמעותה של "חזקה" (מלשון חזק, חזק, חזק, חזק) היא, שבשלושה פעמים (של קביעת דברי-מה או של היותו חוזר ונשנה) חלה בדבר קביעות, ויש ביטחון ותוקף שכך הוא יישאר.

ובזה מתבטאת ההוראה והנתינת-כח של ה"שנה משולשת" – שעניני קדושה, תורה ומצוות, מתחזקים השנה וחודרים בכל המציאות, כך שהם מותירים השפעה נמשכת גם על העתיד.

* * *

בחודש ניסן (שהוא "ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה") הנוכחי מתבטאת "חזקה" זו של קדושה בקריאת התורה בראש החודש:

חודש ניסן, אשר ראשו (ראש-חודש, ה"ראש" של החודש) חל השנה בשבת פרשת החודש – החל בקריאה משולשת, בשלושה ספרי-תורה – הקריאה של פרשת ויקרא, של ראש-חודש ושל פרשת החודש.

אחר-כך, במשך החודש, נשנית ונקראת (וגם נלמדת) אותה פרשה ("סדרה"), פרשת שמיני, במשך שלושה שבועות רצופים (החל ביום שמיני לחודש, בקריאת התורה שבתפלת מנחה של שבת הגדול, ועד סוף החודש, בשבת כ"ט בניסן – בחזון-לארץ).

ראש-השנה, ה"ראש" של השנה: לקו"ת דרושים לר"ה נח, א"ב. עטרת ראש שער ר"ה בתחלתו. המשך וככה תרל"ז (ע' קכח). רד"ה החודש תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלא), תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קנו), תרע"ח (הב' – סה"מ תרע"ח ס"ע רכד). ובכ"מ.

תשרי (החודש הכללי): ראה אוה"ת סוכות ע' איתשנו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. ה'תש"ב ע' 49. ובכ"מ. "ראש השנה לחסידות" . י"ט-כ כסלו: מכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – נתקן ב"היום יום" יט כסלו. אגרות-קודש שלו ח"א ע' רנט. וש"נ.

בחודש ניסן . מתבטאת "חזקה" זו של קדושה בקריאת-התורה: להעיר, אשר בתשרי הו"ע "בחר הקב"ה בעולמו" (שמו"ר פט"ו, יא), ו"ל שלכן הקדושה המשולשת אז היא בזמן – שלשה ימים; ובניסן הו"ע, "בחר בעיקב ובניו" (שמו"ר שם), ולכן עניני ה"חזקה" שבחודש ניסן הם ביחס לתורה: קריאה משולשת בג' ספרי תורה, וקריאת פ' שמיני במשך ג' שבועות.

ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה: בא יב, ב. וראה ד"ה החודש תרס"ה (סה"מ תרס"ה ס"ע קט ואילך), אעת"ר (סה"מ אעת"ר ע' נו ואילך), עטר"ת (הב' – סה"מ עטר"ת ע' שכג ואילך). ועוד. ה"ראש" של החודש: לקו"ת דרושים לר"ה שם נח, סע"א. עטרת ראש שם (ג, ב). המשך וככה תרל"ז (ע' קכח). ובכ"מ.

שבת פ' החודש . . קריאה משולשת, בשלושה ספרי-תורה: רמב"ם הל' תפלה פ"ג הכ"א. וראה בארוכה לעיל ח"ב ע' 405 ואילך.

הרוממות המיוחדת של "ויהי ביום השמיני", שהוא "יום שמיני למילואים" (היום השמיני של חנוכת המשכן), מתבטאת בכך, ש"היום ה' נראה אליכם" – "להשרות שכינתו במעשה ידיכם" – ביום זה החלה השראת השכינה במשכן ("שרתה בו שכינה").

דבר זה בא לידי ביטוי גם במספר "שמיני": העולם נברא בשבעת ימי בראשית (ששת ימי הבריאה והשבת שהביאה מנוחה לעולם – שלימות בבריאה). משום כך נקבע מבנה הזמן של העולם במחזוריים של שבעה ימים (וכך גם במחזורי "שמיטה" של שבע שנים). המספר "שמיני" מורה אפוא על ההארה האלוקית שמצטמצמת בתוך הבריאה. אך "שמיני" מורה על הגילוי שלמעלה מהבריאה.

וכאשר פרשת שמיני נקראת השנה במשך שלושה שבועות, נוספת המעלה המיוחדת של "חזקה" ונצחיות בעניין זה של "שמיני" – השראת השכינה (אותו גילוי אלוקי שלמעלה מהעולם):

השראת השכינה שנתחדשה ב"יום השמיני", לא היתה התגלות אלוקית חד-פעמית, אלא נצחית, כפי שמובן מהלשון: "להשרות שכינה במעשה ידיכם" – שהשראת השכינה תהי' באופן נצחי, ובקרב כל יהודי ("בתוך כל אחד ואחת מישראל"), ועד ב"מעשה ידיכם".

* * *

השראת השכינה באופן קבוע, שהחלה ביום השמיני במשכן, באה לידי ביטוי רב יותר בבית-המקדש. כידוע, המשכן נקרא "אוהל", "דירת ארעי", לא דירת-קבע; לעומתו, "בית" (בית-המקדש) הוא דירת-קבע, דירה קבועה ונצחית. מאז שבנו את בית-המקדש

"יום שמיני למילואים": פרש"י ריש פרשתנו.

היום ה' נראה אליכם – להשרות שכינתו במעשה ידיכם: פרשתנו ט, ד ובפרש"י.

שרתה בו שכינה: לשון רש"י פרשתנו שם, כג.

בא לידי ביטוי... במספר "שמיני": בהבא להלן ראה כלי יקר ריש פרשתנו; שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט – הובאו ונתבארו ב"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע רסט ואילך), ה"תש"ד (סה"מ ה"תש"ד ע' 191 ואילך), ה"תש"ה (סה"מ ה"תש"ה ע' 167 ואילך). וראה גם אוה"ת פרשתנו ע' כה. אחרי כך ג' תתכה. ועוד.

השבת שהביאה מנוחה: דבא שבת בא מנוחה – פרש"י עה"פ בראשית ב, ב. פרש"י ד"ה ויכל – מגילה ט, א. תוד"ה חצבה – סנהדרין לח, א. וראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סי' תי"ח (נט, ב ואילך).

השראת השכינה... נצחית: דמעשה ידי משה הם נצחיים – סוטה ט, סע"א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 465, ובהנסמן שם.

בתוך כל אחד ואחת מישראל: כמאמר חז"ל עה"פ (תרומה כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם – בתוך כל או"א מישראל – ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים – סט, ב). אלשיך עה"פ תרומה שם קרוב לסופו (ועיין ג"כ בפירושו עה"פ (תהלים צד"ק, יז) ויהי נועם).

ועוד – נסמן בלקו"ש חכ"ז ע' 414.

כידוע: ראה שמואל"ב ז, ו. שהש"ר פ"א, טז (ג). זח"ב רמא, א. תו"א ר"פ ויגש. ועוד.

דירת ערא: ובלשון הרמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"א: והי' לפי שנה כו'. וראה שהש"ר שם.

בית... "דירת קבע": ראה גם עיני יעקב לע"י פסחים פח, א (בשייכות לביהמ"ק השלישי).

מאז שבנו את בית-המקדש בירושלים כו': רמב"ם שם ה"ג. נתבאר בלקו"ש חט"ז ע' 466 ואילך.

בירושלים, הוא נעשה המקום הקבוע והנצחי של השראת השכינה ("זאת מנוחתי עדי עד").

"קביעות" מוחלטת זו וה"חזקה" של השראת השכינה בבית-המקדש, תהי באופן מלא ושלם בבית-המקדש השלישי, כאשר קביעותו המלאה והנצחית של בית-המקדש – בית נצחי – תהי גלוי וברורה לעין-כל.

* * *

הדברים האמורים מרומזים גם-כן בפסוק המסיים את המזמור "תפלה למשה" (מזמור צדי"ק בספר תהלים): "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו":

חכמינו ז"ל אומרים, שפסוק זה הי' תפילתו של משה רבנו בקשר להקמת המשכן: "אמר להם, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו'"; כלומר שתפילת משה פעלה את השראת השכינה במשכן. בזה מודגש, שהשראת השכינה היא באופן של "כוננה עלינו" (ביסוס ויציבות) – מתוך קביעות לדור דור.

ועד שבזה גם נרמזת נצחיותו של בית-המקדש השלישי, כמאמר חז"ל על הפסוק הנ"ל, שהמלים "ומעשה ידינו כוננהו", מכוונות לבית-המקדש השלישי, עליו אומר הקב"ה: "לעתיד לבא אני אבנה אותו ומשרה שכינתי בתוכו ואינו חרב לעולם".

ולכאורה יש להוסיף טעם, בדרך רמז, על כך שתפילה זו היא במזמור צדי"ק בתהלים – משום שהמספר "תשעים", שלוש פעמים "שלושים", מכיל בקירבו את תכלית השלימות שב"חזקה" – שלוש כפול שלוש (כפול עשר).

* * *

ויהי רצון, שכל אחד ואחת, בתוך כלל ישראל, ינצל את הכוחות המיוחדים של שנה זו, כדי למלא את כל מהותו בחיי קדושה, ועד להשגת החזקה האמיתית – תוקף נצחי בכל מה שקשור בלימוד התורה ובקיום המצוות

המקום . . הנצחי של השראת השכינה: ראה רמב"ם שם פ"ו הט"ז: קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטילה.

זאת מנוחתי עדי עד: תהלים קלב, יד.

בית נצחי: זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א. תקו"ז תיקון ח.

בפסוק המסיים: פסוק טו"ב.

מזמור צדי"ק בספר תהלים: אשר ע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל המתאים לשנות חיינו – מתחילים ב"א ניסן שנה זו אמירת מזמור זה שבתהלים. והוא הראשון מן "אחד עשר מזמורים (ש)אמר משה" – מדרש תהלים ופרש"י עה"פ (צדי"ק, א). פרש"י עה"פ פקודי לט, מג. ועוד.

חכמינו ז"ל אומרים . . אמר להם כו': פרש"י עה"פ פקודי שם. וראה גם פרש"י פרשתנו ט, כג. פרש"י עה"פ תהלים כאן. וראה תו"ש עה"פ פקודי שם (אות לד). וש"נ.

כמאמר חז"ל . . לעתיד לבא כו': מדרש תהלים עה"פ.

לעתיד לבא אני אבנה אותו . . ואינו חרב לעולם: ראה גם פרש"י עה"פ (בשלח טו, יז) מקדש אדני

כוננו ידך. פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. תוד"ה אין – שבועות טו, ייש ע"ב. בהנסמן לעיל הערה ד"ה בית נצחי. ועוד.

– החל בהכנות לחג-הפסח בכלל, ובפרט לעריכת "סדר של פסח" עם שלוש מצות (כהן לוי ישראל) ושישה מינים על הקערה (כפלים פעמים שלוש) – ובפרט שמדובר בשנה שבה, כנ"ל, קוראים את פרשת שמייני שלושה שבועות רצופים, ו"שמייני" הרי הוא מורה על ההנהגה האלוקית שלמעלה מהעולם, הנהגה ניסית. אם כן, כאשר קוראים את "שמייני" שלושה שבועות רצופים, הדבר מדגיש עוד יותר, על-ידי התורה, את ייחודה של שנה זו, כשנת "אראנו נפלאות", על-ידי ניסים וניסי ניסים;

– עד שהדברים באים באופן גלוי וברור, ועל-פי הפתגם הידוע, שהוזכר פעמים רבות: "שמייני שמונה שמיינה" – שנה שבה קוראים את פרשת "שמייני", "שמונה" פעמים – תהי' שמיינה, שנה "שמיינה" בגשמיות וברוחניות – וזה יזרו עוד יותר, שנזכה ל"שמייני" השלישי, בית-המקדש השלישי, שבו יהי' ה"כנור של שמונה נימין",

ותקוים אצל כל אחד ואחת התפילה והברכה, ויותר מזה – גם הנתנית-כח של משה רבנו: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", בבית-המקדש השלישי, מקדש אדני כוננו יריך.

בכבוד ובברכה

ובברכת חג הפסח כשר ושמה

וטוב לבב

/מנחם שניאורסאהן/

שלוש מצות (כהן לוי ישראל) ושישה מינים על הקערה: "סדר הגדה" בהגש"פ נוסח אדה"ז. והוא מפע"ח שער כא (שער חג המצות) פ"ו. סידור האריז"ל במקומו. וראה ג"כ שו"ע אדה"ז אר"ח הל' פסח סתע"ג סכ"ו. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים שם (ע' ה"ו). ושי"נ. שלוש: וענין עיקרי בפסח – כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח מצה ומרור – הגש"פ פיסקא רבן גמליאל ה"י אומר, ממשנה פסחים קטז, סע"א ואילך. הפתגם: הובא ונתבאר גם בלקו"ש ח"ז ע' 297. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 395, שם ע' 413 ואילך.

שמייני . . שמיינה: להעיר גם מהידוע בשם הה"מ בפירוש "ביום השמיני עצרת" – שה"מ מלוקט ח"ב ע' קמ. וש"נ.

ויש לקשר זה גם עם הנשיא די"א ניסן – אשר, שהוא מלשון אושר ותענוג (לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' שכד. שם ע' תיט. ועוד).

בית המקדש השלישי . . כנור של שמונה נימין: ערכין יג, ב. וראה כלי יקר דלעיל הערה ד"ה בא לידי ביטוי.

מקדש אדני כוננו יריך: בשלח טו, יז. וראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה לעתיד לבא.